
ГАВРИЛЮК О.Г.,
викладач, кафедра практики
англійської мови,
СумДПУ імені А.С.Макаренка,
м. Суми, Україна

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

У статті з'ясовано сутність поняття інноваційні педагогічні технології. З'ясовано теоретико-методичні аспекти впровадження інноваційних педагогічних технологій при викладанні англійської мови в університетському освітньому просторі. Здійснено акцент на інноваційних педагогічних технологій при викладанні англійської мови в університетському освітньому просторі.

Ключові слова: технологія навчання, інновації, інноваційні технології, навчання англійської мови, університетський освітній простір.

В статье определено сущность понятия инновационные педагогические технологии. Выяснено теоретико-методические аспекты внедрения инновационных педагогических технологий при преподавании английского языка в университетском образовательном пространстве. Осуществлено акцент на инновационных педагогических технологий при преподавании английского языка в университетском образовательном пространстве.

Ключевые слова: технология обучения, инновации, инновационные технологии, обучение английскому языку, университетский образовательное пространство.

Students' language teaching in the university educational space is impossible without the use of modern educational technologies. Traditional technologies include teaching English in artificial situations, so that the future expert sees no connection between the studied subject and his future profession. By innovative educational

technologies there have been identified in the article: teaching with the computer support (CALL), the technology of creating a success situation, cooperative learning technology, technology «case-study», etc. The most appropriate technology, among the various areas of new educational technologies, is designed cooperative learning technology. Innovative educational technology of teaching English in the university educational space is impossible without the widespread use of the information technologies. «Case study» is the technology most suitable for students learning English in university education space. First of all students with a teacher solve the cognitive problem that has multiple solutions, all of which may be truthful. Secondly, technology «case study», unlike traditional technologies includes the democratic nature of the learning process. The student is equal to the other participants while discussing issues, including the teacher. Moreover, the benefits of «case study» are not only to gain the knowledge and practical skills but also students' value systems, their professional positions, attitudes, professional outlook development and formation.

Key words: *teaching technology, innovation, innovative technologies, teaching English, university educational space.*

Постановка проблеми. Інтеграція України до Європейського Союзу та розширення міжнародних зв'язків ставлять нові вимоги до рівня професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів. Усе більше уваги приділяється вивченню іноземних мов, оскільки іноземні мови є необхідною складовою розвитку міжнародних відносин, культурного обміну між представниками різних країн, обміну інформацією та проведення наукових конференцій. До випускників ВНЗ ставляться нові вимоги щодо володіння іноземними мовами. Потреба сучасного суспільства у спеціалістах, які вільно володіють іноземною мовою у побутовій та професійній діяльності, зумовлює необхідність пошуку нових ідей та педагогічних технологій для вирішення проблеми інтенсифікації навчання іноземних мов, зокрема англійської мови в університетському освітньому просторі.

Отже, виникає необхідність в осмисленні теоретико-методичних аспектів впровадження інноваційних педагогічних технологій при вивченні англійської мови в університетському освітньому просторі.

Аналіз останніх досліджень, в яких започатковано розв'язання піднятої проблеми. Науковому осмисленню проблеми інноваційних педагогічних технологій при викладанні англійської мови в умовах університетської освіти

сприяють наукові розвідки вітчизняних та зарубіжних учених, які присвячено розкриттю таких аспектів: теоретичні положення щодо інновацій, розкрито основні поняття (інновація, інновації в освіті: інтеграція науки і практики нововведення, інноваційний процес та ін.), структура інноваційного процесу, виділено етапи впровадження інновацій в умовах школи. Систематизація нововведень, інновацій запропонована в роботах К. Ангеловскі, Н. В. Горбунової, А. В. Лоренсова, М. М. Поташника Н. Р. Юсуфбекова та ін. Дослідники проблем педагогічної інноватики (О. Арламов, М. Бургін, І. М. Дичківська, В. Журавльов, В. Загвязинський, Е.Ф. Зеер, Н.Р. Юсуфбекова, А. Ніколс та ін.) [8; 10; 11] прагнуть співвіднести поняття нового в педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове. Так, І. Зязюн вважає, що нове в педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які у таких поєднаннях ще не висувались або ще не використовувались, а й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дає змогу в ході зміни умов і ситуацій ефективно розв'язувати завдання виховання та освіти [7].

Мета статті полягає у дослідженні теоретико-методичних аспектів упровадження інноваційних педагогічних технологій при викладанні англійської мови в університетському освітньому просторі.

Виклад матеріалу дослідження. Проблеми вибору інноваційних технологій навчання викликана тим, що сьогодні людство вже остаточно вичерпало потенціал свого розвитку в межах техногенної культури і дедалі більше усвідомлює, що суто технологічного розв'язання проблем не існує. Необхідна інша парадигма існування, яка ґрунтується на нових знаннях і загальних принципах мислення в умовах переходу до нової стадії розвитку людства – постіндустріального (інформаційного) суспільства.

Кваліфіковане навчання студентів англійської мови в умовах університетської освіти не можливе без використання сучасних освітніх технологій. Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчує існування таких словосполучень, як «педагогічна технологія», «навчальна технологія», «технологія навчання», «технологія виховання», «технологія розвитку особистості», «технологія особистісного впливу», «технологія творчої діяльності» тощо інтерпретується неоднозначно.

Досліджуючи поняття «технологія навчання», ми звертаємо увагу на психологічний і педагогічний аспекти, тобто спосіб взаємодії суб'єктів освітньої діяльності. Так, Л. А. Байкова технологією вважає певну послідовність операцій, дій, спрямованих на досягнення навчально-виховної мети [2, с. 13]. В. П. Беспалько педагогічною технологією виокремлює систему, в якій послідовно втілюється на практиці заздалегідь спроектований навчально-виховний процес [3]. Н. Є. Щуркова розглядає педагогічну технологію як суму науково

обґрунтованих заходів виховного впливу на людину чи групу людей, окрему галузь професійної підготовки педагога, пов'язану з його творчістю і майстерністю [12].

Навчання англійської мови, використовуючи традиційні педагогічні технології передбачають засвоєння знань у штучних ситуаціях, внаслідок чого майбутній фахівець не бачить зв'язку досліджуваного предмета зі своєю майбутньою професійною діяльністю. До інноваційних педагогічних технологій навчання студентів англійської мови в умовах університетської освіти можна віднести: навчання з комп'ютерною підтримкою (CALL), технологія створення ситуації успіху, технологія кооперативного навчання, технологія «кейс-стаді» та інші [1, с. 54].

Серед різноманітних напрямків нових педагогічних технологій навчання студентів англійської мови в умовах університетської освіти найбільш адекватною меті є технологія кооперативного навчання (cooperative learning). Інноваційні педагогічні технології навчання англійської мови в університетському освітньому просторі не можливі без широкого застосування нових інформаційних технологій, комп'ютерних, у першу чергу. Тому нові інформаційні технології дозволяють повною мірою розкрити педагогічні, дидактичні функції цих методів, реалізувати закладені в них потенційні можливості.

Педагогічну технологію «кейс-стаді», вважають ефективною інноваційною педагогічною технологією в умовах університетського освітнього простору. Сутність даної технології полягає у тому, що мета навчання відрізняється від класичної схеми – навчити, дати єдино «правильні», раз і назавжди визначені знання, вміння та навички. Навчальний процес англійської мови орієнтований на усвідомлення не єдиної, а багатьох істин. У процесі навчання англійської мови в університетському освітньому просторі технологію кейс-стаді можна застосувати для вивчення дисциплін: «Практика англійської мови», «Граматика англійської мови», «Фонетика англійської мови» і т.д. Студенти разом з викладачем розв'язують пізнавальну проблему, яка має декілька варіантів вирішення, кожен з яких претендує на істину.

Безперечно, технології кейс-стаді притаманний демократичний характер процесу одержання знань. Студент є рівноправним у обговоренні проблеми, у тому числі з викладачем, який виступає не лектором, «ментором», «істиною в останній інстанції», а організатором, співбесідником. Головним у навчанні є не оволодіння готовими знаннями, а їх вироблення в процесі співтворчості студента й викладача.

Ми погоджуємося з твердженням, що технологія застосування кейс-стаді є досить чіткою і простою. За певними правилами виробляється модель конкретної ситуації, яка має місце в реальній професійній практиці, та комплекс знань, практичних навичок, необхідних спеціалісту для її вирішення. Ця

модель має вигляд тексту обсягом біля 10–50 сторінок, який і називається «кейсом». Студенти попередньо вивчають його, залучаючи матеріали оглядових лекцій, інші різноманітні джерела інформації. Потім зміст кейсу детально обговорюється на практичних заняттях та диспутах, де викладач виконує роль диспетчера процесу співтворчості – генерує запитання, фіксує відповіді, підтримує дискусію.

Також значною перевагою технології кейс-стаді є не лише отримання знань і формування практичних навичок, а й розвиток системи цінностей студентів, їх професійних позицій, життєвих установок, професійного світосприймання.

Кейс-стаді технологія передбачає відповідні етапи, завдання, методи, форми роботи. Зокрема, виділено етапи навчання англійської мови в умовах університетського освітнього простору, використовуючи технологію «кейс-стаді»: 1) «входження» і розуміння ситуації; 2) постановка діагнозу, з'ясування можливих причин появи симптомів; 3) визначення стратегічних питань і ключових проблем (виявлення справжньої причини); 4) вироблення стратегічних альтернатив (пошук варіантів рішень); 5) оцінювання і вибір альтернатив (вибір оптимального рішення); 6) захист, обґрунтування рішення.

До кожного етапу навчання англійської мови в умовах університетського освітнього простору ставляться відповідні завдання: 1) уважно прочитати кейс, ознайомитися із ситуацією; 2) виявити проблему, узагальнити і проаналізувати інформацію; 3) розвинути гіпотези, уточнити проблеми їхньої ієрархії; 4) сформулювати альтернативні рішення; 5) оцінити альтернативи, скласти перелік переваг і недоліків кожної з альтернатив, рекомендувати альтернативне рішення, якому надається перевага; 6) підтвердити продуктивність рішення, обґрунтувати переваги.

Стосовно методів навчання англійської мови в умовах університетського освітнього простору, які також відповідають вказаним етапам: 1) робити помітки на полях, підкреслювати; 2) мозковий штурм; 3) вивчення і аналіз досвіду, дослідження, творчість; 4) презентація результатів аналізу.

Звичайно, результативне впровадження у процес навчання англійської мови в університетському освітньому просторі досить прогресивної ситуаційної технології навчання (кейс-стаді) можливе тоді, коли результати навчання матимуть важливе значення для студентів. Студенту ВНЗ (а не викладачеві, як це об'єктивно складається за сучасної ситуації) буде потрібна технологія кейс-стаді для отримання нових знань. Використовуючи дану технологію, студент прагнучиме ствердитись як професіонал, довести своє право на подальшу творчість, новаторство, кращі умови праці та її оплати. Кейс-стаді підтверджує, що якісне освоєння професійними знаннями стане можливим за змін організації процесу навчання англійської мови в університетському

освітньому просторі.

Реалізація інноваційних педагогічних технологій при викладанні англійської мови в університетському освітньому просторі здійснюється шляхом використання ряду прийомів, різноманітних підходів та технологій, які ґрунтуються на певних принципах. Тому, в умовах сьогодення найбільшого поширення набули принципи комунікативно-орієнтованого навчання, принцип мовленнєво-мисленнєвої активності навчання, принцип інтеграції у навчанні, принцип контекстуалізації, принцип домінуючої ролі безперекладної семантизації. Розглянемо детально кожен із принципів навчання студентів англійської мови в умовах університетської освіти.

1. Принцип інтерактивності – у навчальному процесі використовуються завдання, що моделюють інтерактивний характер спілкування, мають певну інформаційну прогалину (комуніканти володіють різними обсягами інформації), що спонукає студентів добувати інформацію один в одного, цінуючи один одного як партнера по спілкуванню, а також використовуючи один одного як джерела нової інформації, думки чи досвіду, допомагають узгоджувати навчальні та комунікативні дії, установлювати та підтримувати стосунки, обмінюватись особистісно-значущою інформацією, співпрацювати в парах, невеликих групах і командах [4]. Студенти навчаються «комунікації у процесі самої комунікації. Відповідно усі вправи та завдання повинні бути комунікативно виправданими».

2. Принцип мовленнєво-мисленнєвої активності навчання ґрунтується на завданнях, що моделюють пошук та відбір інформації, аналіз, опис, порівняння, протиставлення, узагальнення, інтерпретацію, висловлення особистого ставлення, пояснення, доведення, формують психолінгвістичні механізми комунікативної діяльності, сприйняття та продукування іншомовного повідомлення. Викладач спонукає студентів самостійно конструювати свої знання, наприклад, у рамках проектної діяльності в умовах університетського освітнього простору [5].

3. Принцип інтеграції у навчанні – акцент робиться на завданнях, які моделюють реальний цілісний контекст спілкування – поєднання мовленнєвої і немовленнєвої діяльності, вербальних і невербальних засобів, візуальної та звукової репрезентації змісту і форми, забезпечують володіння різними видами лінгвокомунікативної діяльності в їх взаємозв'язку (комп'ютерні симуляції, мультимедійні презентації, аудіовізуальні засоби наочності).

4. Принцип контекстуалізації – у навчальному процесі розв'язуються завдання, які допомагають сприймати, реконструювати та відтворювати висловлювання і тексти як продукти спілкування, мовна компетенція формується в контексті (мікроситуаціях) вирішення комунікативних завдань. Важливу роль відіграє соціокультурний аспект навчання: знання історії,

моральних засад розвитку суспільства, менталітету [5].

5. Принцип домінуючої ролі безперекладної семантизації – переклад використовується переважно для семантизації абстрактної лексики, значення якої важко зрозуміти за допомогою наочності, моторики, екстралінгвістики тощо. Лексика в системі мовних засобів є найважливішим компонентом мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання й письма. У курсі англійської мови під семантизацією лексики розуміють пояснення значень нових, не зрозумілих слів різними способами. Повноти семантизування неможливо досягнути відразу. Чинниками, які необхідно враховувати для того, щоб зумовити ефективність добору семантизаційних прийомів, є: вік студентів; етап і мета навчання; урахування рідної мови студентів; мовленнєві можливості майбутніх фахівців; місце й час уведення нової лексики; набутий досвід і знання майбутніх фахівців [9, с. 124].

Ми погоджуємося з думкою О. Гусак, що педагогічна технологія в умовах університетської освіти передбачає включення до процесу англomовного навчання технологію створення ситуації успіху [6].

Під технологією створення ситуації успіху розуміємо проектування і реалізацію на практиці такої педагогічної системи, яка б була адекватна когнітивному і емоційно-вольовому стану студента. Результатом функціонування подібної виховної системи є досягнення студентом стану успіху, який активізує його позитивний загально-особистісний розвиток. Успіх у навчально-виховній роботі реалізується через формування педагогом конкретних ситуацій, які виявляються структурними і функціонуючими одиницями цілісного педагогічного процесу.

Ситуацію успіху, об'єктивно стимулюючи пізнавальну діяльність, створюють завдяки: використанню цікавої інформації в змісті досліджуваного й додаткового матеріалу; включенню додаткових відомостей про знаменитих людей; створенню проблемних ситуацій, які неминуче представлять щось знайоме з нового боку, часом несподіваного. Без відчуття успіху в студента пропадає інтерес до навчальних занять, але досягнення успіху в навчальній діяльності студента ускладнено рядом обставин, серед яких можна назвати недолік знань і вмінь, психічні й фізіологічні особливості розвитку, слабка саморегуляція й інші.

Тому використання технології створення ситуації успіху у процесі навчання англійської мови в умовах університетського освітнього простору, яка є суб'єктивним переживанням задоволення від процесу й результату самостійно виконаної діяльності. Технологічно ця допомога забезпечується рядом операцій, які здійснюються в психологічній атмосфері радості й схвалення, створюваної вербальними (мовними) і невербальними (міміко-пластичними) засобами. Тому викладач повинен володіти професійними і особистісними

якостями, тому що моральні аспекти спілкування педагога зі студентами мають колосальну значущість не лише у виховній роботі, але й в освоєнні англійської мови в умовах університетського простору.

Висновки. Таким чином з'ясовано теоретико-методичні аспекти впровадження інноваційних педагогічних технологій при викладанні англійської мови в університетському освітньому просторі. Визначено, що англомовна підготовка студентів в умовах університетської освіти не можлива без використання інноваційних освітніх технологій. Дослідження в галузі інноваційних педагогічних технологій підтверджують, що перспективним напрямом роботи в системі сучасного навчання англійської мови є інтегрований підхід, який поєднує комплексний навчальний процес, який буде забезпечувати розвиток комунікативних, творчих і професійних знань, потребу у самовдосконаленні, постійній самоосвіті студентів в умовах університетського освітнього простору.

Перспективним бачиться розкриття піднятої проблеми у виокремленні і з'ясуванні взаємодії та взаємозв'язку етапів впровадження інноваційних педагогічних технологій при викладанні англійської мови в університетському освітньому просторі.

Список використаних джерел:

1. Амірагова Н. С. Впровадження інтерактивних технологій у процесі навчання іноземних мов / Н. С. Амірагова // Використання інтерактивних методів при викладанні мови та літератури у середніх та вищих навчальних закладах : матеріали міжвуз. наук.- практ. конф. – Євпаторія : РВНЗ Кримський гуманітарнийніверситет, 2009. – С. 54–57.
2. Байкова Л. А. Технология игровой деятельности / Л. А. Байкова. – Рязань : Рязанский государственный педагогический университет, 1994. – С. 13.
3. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии / В. П. Беспалько. – М. : Педагогика, 1989. – 190 с.
4. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання : [навчально-методичний посібник для самостійного вивчення курсу] / О. П. Буйницька. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький, 2009. – 100 с.
5. Васильєва Л. Навчання діалогічної форми спілкування іноземною мовою: відбір та організація навчального матеріалу / Л. Васильєва // Теорія і практика викладання української мови як іноземної: Зб. наук. праць. – Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – Вип. 4. – С. 238–247.
6. Гусак О. Г. Обґрунтування педагогічної технології створення ситуації успіху майбутнього вчителя в процесі професійної підготовки / О. Г. Гусак, Н. І. Стялик. – Режим доступу : [file:///C:/Users/user/Downloads/znphknpred_2011_40\(1\)_6.pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/znphknpred_2011_40(1)_6.pdf)
7. Зязюн І. Технологізація освіти як історична неперервність / І. Зязюн //

- Неперервна педагогічна освіта. Теорія і практика. – 2001. – Вип. 1. – С. 73–85.
8. Панфилова А. П. Инновационные педагогические технологии. Активное обучение / А. П. Панфилова. – М. : «Академия». – 2009. – 170 с.
 9. Проскуріна Т. Лінгвістичний аспект педагогічної інноватики / Т. Проскуріна ; відповідальний за випуск М. М. Медвід // Поєднання інноваційних і традиційних технологій навчання української та іноземних мов як чинник забезпечення дієвості знань : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. – Харків : РВВ ХТЕІ КНТЕУ, 2014. – С. 124.
 10. Руденко-Моргун О. І. Инновационные технологии обучения / О. І. Руденко-Моргун // Образование. – 2010. – № 4. – С. 24–28.
 11. Стрельніков В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МІПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельніков, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.
 12. Щуркова Н. Е. Педагогическая технология как учебная дисциплина / Щуркова Н. Е. // Педагогика. – 1993. – № 2. – С. 66–70.

Transliteration of References:

1. Amirahova N. S Interactive technologies including in teaching foreign languages process / N. S Amirahova // Using interactive methods in teaching language and literature in secondary and higher education establishment : materials mizhvuz. nauk.- pract. conf. - Yevpatoria, Crimea RHEI Humanitarian university, 2009. – P. 54–57.
2. Baykova L. A. Technology of playing activities / L. A. Baykova. – Ryazan : Ryazan state pedagogical university, 1994. – P. 13.
3. Bepalko V. P. Pedagogical technology components / V. P. Bepalko. – Moscow : Pedagogika, 1989. – 190 p.
4. Buynytska O. P. IT and technical training [Textbook for self-study course] / O. P. Buynytska. – Kamenets : PE Buynytsky, 2009.– 100 p.
5. Vasilyeva L. Teaching of dialogic forms in the foreign language communication: the selection and organization of educational material / L. Vasilyeva // Theory and practice of teaching Ukrainian language as the foreign language: coll. science. works. – Lviv : Publication center LNU named after Ivan Franko, 2009.– Vol. 4.– P. 238–247.
6. Hoosak O. G. Justification of educational technology of creating the future teacher's success situation / O. G. Hoosak, N. І. Styahlyk. – Available from: /// C : / Users / user / Downloads / znpkhnpu_ped_2011_40 (1) __6.pdf
7. Zyazyun І. Technologization of education as a historical continuity / І. V. Zyazyun // Continuous pedagogical education. Theory and Practice. – 2001. – Vol. 1. – P. 73–85.

8. Panfilov A. P. Innovative Pedagogical technology. Active Teaching / A. P. Panfilov. – М. «Academy». – 2009. – 170 p.
9. Proskurina T. linguistic aspect of educational innovation / T. V. Proskurina ; responsible for the release Mikhail Medved // The combination of innovative technology and traditional teaching Ukrainian and foreign languages as a factor in ensuring the effectiveness of knowledge : materials national scientific-practical conference. – Kharkov : RIO HTEI KNTEU, 2014. – S. 124.
10. Rudenko-Morgun A. I. Innovative teaching technology / A. I. Rudenko-Morgun // Education. – 2010. – № 4. – P. 24–28.
11. Strelnikov V. Y. The modern teaching technologies in higher education : module for its listeners copyright courses for teachers MIPK PUET / V. Y. Strelnikov, I. G. Britchenko. – Poltava : PUET, 2013.– 309 p.
12. Schurkova N. E. Pedagogical technology as the teaching discipline / N. E. Schurkova // Pedagogy. – 1993. – № 2. – P. 66–70.

Gavrilyuk O.G.,
Lecturer, Department of English practice, SumDPU by A. Makarenko,
Sumy, Ukraine

Theoretical and methodological aspects of the implementation of innovative educational technologies at teaching English in university education area.

menegement@sspu.sumy.ua